

Załącznik
do uchwały Nr 140/XXV/13
Rady Gminy w Perlejewie
z dnia 29 lipca 2013 r.

PLAN ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI PERLEJEWO
NA LATA 2013 – 2022

Perlejewo 2013

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

WSTĘP.....	3
1. RYS HISTORYCZNY.....	4
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI PERLEJEWO.....	8
2.1 Położenie geograficzne.....	8
2.2 Lokalizacja terytorialna	8
2.3 Demografia.....	9
2.4 Warunki glebowe i użytkowanie ziemi.....	10
3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	11
3.1 Zasoby przyrodnicze.....	11
3.2 Dziedzictwo kulturowe.....	11
3.3. Obiekty i tereny.....	13
3.4 Infrastruktura społeczna.....	18
3.5 Infrastruktura techniczna.....	19
3.6 Gospodarka i rolnictwo.....	21
3.7 Kapitał społeczny i ludzki.....	21
4. ANALIZA SWOT.....	23
5. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ.....	25
6. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.....	29
7. ANALIZA TRWAŁOŚCI.....	30
PODSUMOWANIE.....	31

WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo na lata 2013-2022 jest dokumentem, mającym stać się podstawą rozwoju wsi – diagnozującym jej aktualną sytuację oraz określającym cele i kierunki działania wraz z kluczowymi zadaniami zaplanowanymi do realizacji w najbliższych latach.

Podstawą w pracach nad dokumentem były, przede wszystkim ustalenia wynikające ze spotkań z mieszkańcami miejscowości Perlejewo, które miały na celu omówienie istniejącej sytuacji swojego środowiska, wskazanie występujących problemów oraz ustalenie kierunków rozwoju lokalnego, które stworzą pozytywną perspektywę dla podniesienia standardu życia i pracy na wsi, podniosą jej walory, zaspokoją potrzeby społeczne i kulturalne, wpłyną na wzrost atrakcyjności miejscowości.

Program Odnowy Miejscowości jest dokumentem wymaganym przy staraniu się o wsparcie finansowe ze środków Wspólnoty Europejskiej. W Programach pomocowych rodzą się szanse udzielenia pomocy na projekty, które wpisują się w potrzeby mieszkańców Perlejewa.

1. RYS HISTORYCZNY

W XIV wieku tereny na którym obecnie leży gmina Perlejewo należały do Wielkiego Księstwa Litewskiego (WKL). Przeważały tu ogromne lasy, gdziekolwiek tylko istniały osiedla. Litewscy książęta osiedlali chłopów i bojarów pochodzących z Rusi. O tych czasach zachowało się niewiele dokumentów, jednak z tych skąpych materiałów badacze wnioskują, że Perlejewo istniało najpóźniej w końcu XIV wieku. Zapewne już w tym czasie istniała tu prawosławna cerkiew. Nazwa tej miejscowości wywodzi się od białoruskiego imienia Pierlej. Ówczesne Perlejewo było niewielką wioską, a raczej dość dużym obszarem gruntów zwanym właśnie w ten sposób (włość perlejewska). Obszar ten należał do książąt litewskich.

W 1390 roku rozległe i prawie puste obszary Podlasia objął w posiadanie książę mazowiecki Janusz I. Dziedziczył tu do początków XV wieku, kiedy to Litwini ponownie przejęli kontrolę nad Podlasiem.

Parafia w Perlejewie powstała w 1407 roku. Ufundowali ją bracia Leszczyńscy z Leszczki. Kościół miał wezwanie Trójcy Przenajświętszej, Ciała Chrystusowego, Wniebowzięcia NMP i Wszystkich Świętych. Bracia Leszczyńscy uposażyli go w 3 włóki ziemi. Kościół powstał na ziemi nadanej Leszczyńskim wykrojonej z gruntów Perlejewa.

Samo Perlejewo nie długo już stanowiło własność książęcą. W 1418 roku ówczesny władca tych ziem litewski książę Witold nadał Perlejewo Janowi herbu Awdaniec z Białoskurów. Białoskóry leżą w obecnej gminie Sierpc, niedaleko dawnej siedziby Leszczyńskich herbu Awdaniec. Rycerze ci zapewne byli spokrewnieni i Leszczyńscy sprowadzili się tutaj krewniaka Jana, który wystarał się o nadanie książęcę.

Od tej pory Perlejewo stanowiło już własność prywatną, rycerską. Było już siedzibą parafii co czyniło z tej miejscowości naturalne centrum najbliższej okolicy. Nowi osadnicy przyjęli zwyczajowo nazwisko od swojej siedziby. W 1452 roku w księgach sądowych zapisano rycerzy: Bartłomieja Perlejewskiego i Pawła z Perlejewa, być może synów Jana z Białoskórów. Zapewne ten drugi jest tożsamym z Paweł z Perlejewa zwany *Dursem*. To właśnie Paweł Durs z Perlejewa powiększył nadanie dla miejscowego plebana o 1 włókę ziemi. Można przypuszczać, że pierwsi mieszkańcy tych okolic – prawosławni chłopci przenieśli się w inne strony. Perlejewo stało się osadą drobnoszlachecką, podobną do sąsiednich osiedli tego typu. Spis podatkowy z 1580 roku informuje, że ziemia w Perlejewie podzielona była między rycerzy uprawiających włóki „ziemskie” oraz plebana perlejewskiego. Pleban posiadał włóki „osiadłe”,

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

czyli zamieszkałe przez poddanych chłopów. Mieszkali też w jego części zagrodnicy (ubodzy chłopci). Natomiast szlacheccy dziedzice wsi sami uprawiali swoje działki ziemi. Wyróżniał się wśród nich Jan Perlejewski. Do połowy XVII wieku Perlejewo rozwijało się całkiem dobrze, sprzyjało temu położenie przy ważnym trakcie drogowym z Warszawy na Litwę. Ośrodki parafialne bardzo często stawały się również ośrodkami handlowo – usługowymi, czymś w rodzaju małego miasteczka. Jednak brak jest danych aby Perlejewo było w czasach I Rzeczypospolitej takim ośrodkiem.

Do połowy XVII wieku Perlejewo rozwijało się całkiem dobrze, sprzyjało temu położenie przy ważnym trakcie drogowym. W 1655 roku rozpoczął się „potop szwedzki”, który zapoczątkował kilkuletni okres wojen. Dogodne położenie przy trakcie drogowym stało się przekleństwem Perlejewa.

Wczesną wiosną 1657 stacjonowały tu na dłużej wojska koronne, natomiast w maju tego samego kilka razy wojska szwedzkie i siedmiogrodzkie maszerowały przez Perlejewo przeprawiając się uprzednio pod Krzemieniem. Przemarsze te oznaczały rekwizycje, pożary i śmierć dla większej części ludności. Drewniany kościół perlejewski został zrujnowany. Dopiero w 1664 roku przystąpiono do budowy nowej świątyni pod kierunkiem księdza proboszcza Grzegorza Korycińskiego. Perlejewo było osadą drobnoszlachecką, do dziedziców tej wsi oraz Leszczki należał kolatorstwo parafii. Oznaczało ono, że mieli oni prawo obsadzać proboszczów w tej parafii ale też dbać o kościół i plebana. Przysługiwała im specjalna ławka pod samym ołtarzem. Wobec wielkich zniszczeń kościoła i biedy panującej wśród szlachty po potopie szwedzkim nie byli oni w stanie pełnić tych prestiżowych praw i obowiązków. Kolatorstwo parafii przeszło na możliwe rody ziemi drohickiej. W latach sześćdziesiątych XVII stulecia ten przywilej posiadał Aleksander Radziszewski (zm. 1670), podkomorzy drohicki i następnie od 1666 roku kasztelan podlaski. Za jego czasów oraz proboszcza ks. Grzegorza Korycińskiego w 1664 roku przystąpiono do budowy kolejnej świątyni w Perlejewie. Nowy kościół zyskał wezwanie św. Piotra w Okowach, Przemienienia Pańskiego i św. Mikołaja. Ten kościół spłonął w 1706 roku. Rok później Baltazar (Balcer) Ciecierski (zm. 1750), stolnik drohicki ufundował kolejny drewniany kościół. W latach 1740-1753 ks. Maciej Święcki, proboszcz perlejewski (1740-1782) wyposażył nową świątynię w siedem ołtarzy. W VIII niedzielę po Zielonych Świątach dnia 21 lipca 1754 roku konsekracji kościoła i trzech dzwonów dokonał ks. bp Ludwik Riaucour (1700-1777), biskup tytularny Ptolemais (03.03.1749), sufragan łucki (1749-1777). W XVII i XVIII wieku Perlejewo było zapewne niewielką wioską drobnoszlachecką, z kościołem

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

parafialnym niczym się specjalnie nie wyróżniającą.

W 1812 roku przez Perlejewo do Brańska miała maszerować armia francuska, co spowodowało zapewne nowe zniszczenia.

W 1859 roku plebanem perlejewskim został ks. Józef Srzedziński (1818-1891). Była to wybitna postać w historii Perlejewa. Wielki budowniczy oraz patriota. Już w roku objęcia godności rozpoczął budowę nowej, tym razem murowanej świątyni przy pomocy budowniczego Jana Orłowskiego, kamień węgielny poświęcono 6 sierpnia. Ksiądz Srzedziński wybudował tu również szkołę dla dzieci. W 1863 roku ksiądz ten zaangażował się w Powstanie Styczniowe, wygłaszał patriotyczne kazania, za co władze carskie zesłały go do guberni orenburskiej. Budowa kościoła została przerwana. Dopiero w 1883 roku dokończono budowę, pod kierunkiem ks. Wincentego Szablowskiego, ówczesnego proboszcza (1877-1886). Poświęcenia nowej świątyni dokonał w pierwszą niedzielę adwentu 27 listopada 1884 roku proboszcz ks. Wincenty Szablowski w towarzystwie ks. Konstantego Waszkiewicza (ur. 1835), proboszcza ciechanowieckiego (1884-1891). W 1899 roku położono nową posadzkę z terakoty - w miejsce drewnianej podłogi.

Wiele danych na temat Perlejewa zapisał *Słownik Geograficzny* z 1890 roku. Według niego *Pierlejewo*, alias *Pierlejew*, *Perlejwo* (wg danych rosyjskich- *Pierelewo*, *Perelejewo*), to wieś nad rzeczką Pełchówką dopływem Nurca, w powiecie bielskim guberni grodzieńskiej, w 3 okręgu polskim ciechanowieckim (dawna ziemi drohicka) i w obwodzie białostockim. Miejscowość leżała o 24 wiorsty od Grodna. Według opisu rzeczka Pełchówka wypływająca ze źródła pod wsią Drochlin przepływa ze wschodu na zachód przez całą długość parafii perlejewskiej. W tamtych czasach rzeczka Pełchówka zasilana licznymi strumieniami „obracała 4 młyny” w Leszczu, Pełchu i Wojtkowicach. Przez Perlejewo przechodził trakt drogowy zwany „*Wielkim Wojennym z Grannego do Brańska, Bielska, Białegostoku, Grodna i dalej wiodą*”.

W końcu XIX wieku parafia Perlejewo liczyła 29 wsi (wcześniej należały do niej Poniaty i Skórzec). W całej parafii naliczono 531 domów, 3 239 mieszkańców (1 656 mężczyzn i 1 539 kobiet, stan z 1884 roku). Sama miejscowość Perlejewo liczyła 24 domy, 120 mieszkańców (56 mężczyzn i 64 kobiet). Mieszkała tu uboga szlachta, jeden dom zamieszkiwali włościanie.

W całej parafii perlejewskiej notowano w 1884 roku zaledwie jeden dom zamieszkały przez prawosławnych (w Kosiance Leśnej). Prawosławny urzędnik osiedlił się też w Perlejewie. Co ciekawe prawie wcale nie notowano Żydów, wspomina się tylko o kilkunastu Żydach „*napływowych czasowo bawiących*”.

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

W okresie międzywojennym Perlejewo było średniej wielkości miejscowością, w latach trzydziestych XX wieku notowano tu ponad 30 domów. Według danych z *Księgi Adresowej Polski* w Perlejewie działała Spółdzielnia Spożywców o nazwie „Gospodarz”, spółdzielni mleczarska (sp. z o.o.). Istniał tu zakład kowalski S. Wasilewskiego, działała piwiarnia M. Maćkowiaka, sklep spożywczy S. Konobradzkiego oraz dwa zakłady „wyszynku trunków” D. Wiszni i Franciszka Lasa. W 1930 roku władze gminy Skórzec do której należało ówczesnie Perlejewo podjęło dużą inwestycję. Budowę czteroklasowej szkoły powszechnej właśnie w tej miejscowości.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI PERLEJEWO

2.1 Położenie geograficzne

Wysoczyzna Drohiczyńska rozciągająca się pomiędzy Bugiem i Nurcem leży na obszarze Niziny Północnopolaskiej, granicznej jednostki fizycznogeograficznej zaliczającej się pod względem klimatycznym, geobotanicznym i geologicznym do Europy Wschodniej, natomiast geomorfologicznie będącej przedłużeniem Nizin Środkowopolskich. Jest to kraina rolniczo – leśna, a jej głównymi miastami są historyczne ośrodki: Siemiatycze (ok. 15 tys. mieszkańców), Drohiczyn – historyczna stolica Podlasia – (ok. 2,2 tys. mieszkańców) i Ciechanowiec (ok. 4,9 tys. mieszkańców).

Gmina Perlejewo znajduje się w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego i jest najdalej na zachód wysuniętą gminą powiatu siemiatyckiego. Gmina jak i cały powiat leży w obrębie Wysoczyzny Drohiczyńskiej wchodzącej w skład części polskiej Wysoczyzn Podlasko-Białoruskich.

Wody płynące stanowią zlewnię Bugu wpadającego do Wisły i Bałtyku. Teren gminy znajduje się w południowej części obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Powierzchnia gminy wynosi 106,4 km².

2.2 Lokalizacja terytorialna

Gmina Perlejewo położona jest w zachodniej części powiatu siemiatyckiego i sąsiaduje:

- od strony północnej z gminą Ciechanowiec,
- od strony wschodniej z gminą Grodzisk,
- od strony południowej z gminą Drohiczyn,
- od strony południowo – zachodniej przez rzekę Bug z gminami Jabłonna Lacka i Sterdyń powiatu Sokółów Podlaski.

Rys. 1. Położenie Perlejewa na tle powiatu siemiatyckiego.

Perlejewo położone jest w centrum gminy. Charakteryzuje je korzystna lokalizacja z punktu widzenia dostępności komunikacyjnej, przez teren wsi przebiegają cztery drogi powiatowe.

2.3 Demografia

Ludność mieszkańców Perlejewa (wg stanu na 30. VI. 2013 r.) jest równa, 180 co stanowi ok. 5,7 % ludności całej gminy. W Perlejewie mieszka 102 kobiety i 78 mężczyzn, co wskazuje na przewagę liczebną kobiet.

Tabela. 1 Statystyka mieszkańców Perlejewa wg płci (wg stanu na 30. VI. 2013 r.)

	<i>Ogółem</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Kobiety</i>
w wieku przedprodukcyjnym	36	15	21
w wieku produkcyjnym	111	53	58
w wieku poprodukcyjnym	33	10	23
liczba mieszkańców	180	78	102

Źródło: Ewidencja ludności w Perlejewie

Spośród 180 mieszkańców sołectwa wyróżnić można:

- 36 osób w wieku przedprodukcyjnym (20,00 %),
- 111 osób w wieku produkcyjnym (61,67%),
- 33 osoby w wieku poprodukcyjnym (18,33 %).

Dostrzegalny jest znaczący udział ludzi młodych w ogólnej strukturze społeczności wsi. Co piąty mieszkaniec Perlejewa ma poniżej 18 lat, na tym samym poziomie kształtuje się udział osób starszych w lokalnej społeczności. Atutem Perlejewa jest największy udział w społeczności osób w wieku produkcyjnym co wpływa na potrzebę rozwoju i odnowy miejscowości.

2.4 Warunki glebowe i użytkowanie ziemi

Gleby na terenie miejscowości zostały wytworzone głównie z glin i piasków czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego. Dominują gleby pseudobielicowe wytworzone z piasków gliniastych i gliniasto - piaszczystych na podłożu gliniastym oraz gleby brunatne wyługowane. Sporadycznie występują też gleby piaszczyste, czarne ziemie, mady oraz gleby murszowo – mineralne. Znaczna część gleb charakteryzuje się optymalnym uwilgotnieniem, lekko kwaśnym, przechodzącym do obojętnego odczynem i korzystnym uziarnieniem.

3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

3.1 Zasoby przyrodnicze

Obszar Zielonych Płuc Polski obejmujący swoim zasięgiem północno – wschodnią Polskę obejmuje województwo podlaskie, a w tym i miejscowość Perlejewo.

Ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, szata roślinna, stanowią krajobraz naturalny, który jest niewątpliwym atutem miejscowości. Najkorzystniejsze z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej są tereny położone wzdłuż rzeki Pełchówki.

Przez obszar Perlejewa przepływa rzeka Pełchówka będąca prawobrzeżnym dopływem Nurca, która wraz z innymi bezimiennymi ciekami wodnymi odwadnia Wysoczyznę Drohicką.

Miejscowość pozbawiona jest większych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych. Do nielicznych należą stawy wiejskie i zbiorniki przeciwpożarowe.

Pod względem lesistości Perlejewo należy do obszarów słabo zalesionych. Większość powierzchni leśnej stanowi *bór świeży* z dominującą w drzewostanie sosną.

Obszary leśne mogą mieć wielorakie znaczenie w szczególności pod względem gospodarczym, turystycznym i ekologicznym. Na terenie Perlejewa gospodarcze znaczenie lasów jest niewielkie. Nieco wyższa jest funkcja turystyczna ze względu na korzystny klimat wnętrza lasu oraz możliwość swobodnej penetracji i walory krajobrazowe. Specyfika środowiska przyrodniczego sprawia, że jednak największe znaczenie ma ekologiczna rola lasów. W dolinie Pełchówki występują lasy wodochronne, zaś zadrzewienia śródpolne zabezpieczają m.in. przed erozją gleb.

3.2 Dziedzictwo kulturowe

Historia parafii Perlejewo sięga roku 1407. Pierwszy kościół musiał ulec rychłemu zniszczeniu, bo już w drugiej połowie XV wieku. Dokładnie w roku 1473, budowano nowy, także drewniany, staraniem i kosztem dziedzica w Perlejewie i na Pieczyskach Pawła Dursy. Trzeci kościół zawdzięcza swe powstanie Ciecierskim, mianowicie zbudowany został przez Baltazara Ciecierskiego w roku 1707. Kościół murowany, obecnie służący potrzebom parafii budowano w latach 1860-1883, a więc w czasach nie najłatwiejszych bo w okresie powstania styczniowego i represji powstańczych.

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

W kościele znajduje się słynący łaskami obraz Przemienienia Pańskiego i doznający szczególnego kultu wiernych z całej okolicy.

Fot. 1. Kościół p.w. Przemienienia Pańskiego w Perlejewie

Po przeciwnej stronie kościoła znajduje się stara, drewniana plebania wraz z placem oraz kompleksem budynków gospodarskich. Plebania użytkowana była do momentu wybudowania nowej murowanej (1984). Przez kolejne lata w budynku mieściło się gminne przedszkole. Na placu przy plebanii w latach ubiegłych zlokalizowany był kościół na miejscu którego stoi obecnie pamiątkowa figurka.

Fot. 2. Stara plebania w Perlejewie

1.3. Obiekty i tereny

W 2008 r. w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” utworzono plac rekreacyjny przy Szkole Podstawowej, na którym odbywają się imprezy plenerowe oraz uroczystości gminne.

Fot. 3. Plac rekreacyjny

Dla młodzieży szkolnej oraz mieszkańców wsi udostępniono nowo wybudowane boisko szkolne oraz stadion.

Fot. 4. Boisko szkolne

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

Fot. 5. Stadion szkolny

W październiku 2012 r. do użytku dla młodzieży oraz mieszkańców oddana została nowo wybudowana sala gimnastyczna. Środki na budowę obiektu pozyskano z Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Fot. 6. Sala gimnastyczna

W ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich we wrześniu 2008 r. wyposażono plac zabaw dla dzieci znajdujący się przy Szkole Podstawowej w Perlejewie.

Fot. 7. Plac zabaw

W roku 2010 zmodernizowany został plac w centrum Perlejewa. Budowa placu obejmowała teren wokół Ośrodka Zdrowia i Biblioteki Publicznej Gminy Perlejewo. Środki na to zadanie pozyskano w ramach działania 313,322,323 „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Fot. 8. Plac w centrum Perlejewa

W roku 2012 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” oraz działania 313,322,323 „Odnowa i rozwój wsi” objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 wybudowano i wyposażono budynek Świetlicy Wiejskiej w Perlejewie. Zadanie obejmowało także utwardzenie i zagospodarowanie placu wokół świetlicy.

Fot. 9. Świetlica Wiejska w Perlejewie

W roku 2011 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 zakupiono 2 samochody bojowe do Ochotniczej Straży Pożarnej w Perlejewie.

Fot. 10. Samochody bojowe OSP Perlejewo

W chwili obecnej trwają prace wykończeniowe przy budowie Targowiska w Perlejewie. Zadanie współfinansowane w ramach działania 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

lata 2007 – 2013.

Fot. 11. Targowisko w Perlejewie

W ramach współpracy Gminy Perlejewo oraz Powiatu Siemiatycze przebudowany został most na rzece Pełchówka wraz ze skrzyżowaniem dróg powiatowych w Perlejewie.

Fot. 12. Rondo w Perlejewie

Fot. 13. Most na rzece Pełchówka

Na terenie Perlejewa nie znajdują się takie obiekty jak parki czy skwery mogące służyć rekreacji i wypoczynkowi z racji tego, iż jest to miejscowość typowo rolnicza. W centrum Perlejewa znajduje się utwardzony plac służący mieszkańcom jako plac oraz miejsce spotkań. Dużym jednak plusem jest możliwość wykorzystania starej plebanii, budynków gospodarskich oraz otaczającego je terenu, który leży w sąsiedztwie z rzeką Pełchówką, daje to możliwość stworzenia miejsca wypoczynku i rekreacji oraz miejsca integracji dla mieszkańców.

Kolejnym atutem Perlejewa jest biegnący przez nie szlak turystyczny „Wielki Gościniec Litewski”. Był on przez wiele wieków jednym z najważniejszych traktów handlowych Rzeczypospolitej. Ma on na celu umożliwienie wyeksponowania walorów i atrakcji, a także zwiększa potencjał turystyczny miejscowości na nim położonych, między innymi Perlejewa.

3.4 Infrastruktura społeczna

Na terenie miejscowości Perlejewo znajduje się Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum w Perlejewie. W roku szkolnym 2012 - 2013 do szkoły podstawowej uczęszczało 200 dzieci, do gimnazjum 109 dzieci natomiast do nowo otwartego punktu przedszkolnego 20 dzieci.

Szkoła Podstawowa w Perlejewie dysponuje nowym budynkiem, który oddany

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

został do użytku w 2006 r. Szkoła posiada: 16 sal lekcyjnych, pracownię komputerową (24 stanowiska komputerowe z dostępem do internetu), stołówkę oraz zaplecze kuchenne. Świetlica prowadzona jest w formie zajęć dla dzieci, które po skończonych zajęciach oczekują na dowóz do domu, w tym celu zatrudniony jest jeden nauczyciel w pełnym wymiarze czasu. W ramach zajęć pozalekcyjnych prowadzone są zajęcia informatyczne, artystyczne (chór, nauka tańca) oraz w nowo otwartej sali gimnastycznej organizowane są treningi piłki halowej, siatkówki, koszykówki.

Gimnazjum w Perlejewie również dysponuje nowym budynkiem, który użytkowany jest od 1999 r. W skład wchodzi 7 sal lekcyjnych oraz pracownia komputerowa (23 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu). Poza zajęciami szkolnymi prowadzone są zajęcia z przedmiotów matematyczno - przyrodniczych, humanistycznych, języka angielskiego, oraz w nowo otwartej sali gimnastycznej organizowane są również treningi piłki halowej, siatkówki i koszykówki.

Uczniowie dowożeni są do szkoły dwoma autobusami szkolnymi oraz za pośrednictwem PKS Zambrów i Siemiatycze (gmina wykupuje bilety miesięczne).

Mieszkańcy wsi korzystają z opieki zdrowotnej w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Perlejewie. Ponadto wszystkie placówki usługowe, z których korzystają mieszkańcy Perlejewa znajdują się w Perlejewie. Są to: Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna, Poczta Polska, Punkt Apteczny.

3.5 Infrastruktura techniczna

Przez teren samego Perlejewa przebiegają 4 drogi powiatowe:

2101B – Ostrożany - Koski Wypychy - Miodusy Pokrzywne - Perlejewo,

1700B – Brańsk – Małyszczyn – Pobikry – Granne,

2100B – Perlejewo – Twarogi Lackie – Twarogi Wypychy – do drogi Nr 690,

2094B – Ciechanowiec - Kosiorki - Perlejewo.

Podróżujących – niezmotoryzowanych – mieszkańców Perlejewa obsługuje PPKS Siemiatycze i Zambrów, zabezpieczając potrzeby w podstawowym zakresie. Perlejewo nie posiada dostępu do linii kolejowej. W miejscowości znajduje się pięć przystanków autobusowych.

Miejscowość jest w pełni zwodociągowana, doprowadzająca wodę do 41 przyłączy, długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi 2,2 km. Budynek hydroforni znajdujący się na terenie Perlejewa został w pełni zmodernizowany w roku 2010 w ramach działania

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Fot. 14. Wyremontowany Budynek hydroformi w Perlejewie

Długość chodnika na terenie wsi wynosi ok. 930 m (680 m z kostki oraz 250 m z płyt betonowych). W 2008 r. wymienione zostały lampy oświetlenia przydrożnego na energooszczędne. Na chwilę obecną w miejscowości jest 35 punktów oświetleniowych.

Miejscowość jest wyposażona w infrastrukturę telekomunikacyjną. Wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci telefonicznej. Wszystkie telefonie komórkowe mają zadowalający zasięg. Dostęp do Internetu odbywa się głównie poprzez usługi TP SA. Publiczny dostęp do Internetu umożliwia Biblioteka Publiczna.

Sieć elektryczna występuje na całym terenie. Stanowi ją sieć napowietrzna linii średniego i niskiego napięcia.

Podstawowym problemem z zakresu infrastruktury technicznej jest na terenie Perlejewa brak sieci kanalizacyjnej. Obecnie powstają przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Większość mieszkań stanowiących własność osób fizycznych korzysta z gazu butlowego. Pozostałe gospodarstwa nie korzystają z gazu, jako źródła energii.

Na terenie Perlejewa ciepło wytwarzają kotłownie komunalne w szkołach i obiektach użyteczności publicznej oraz kotłownie zakładów pracy.

Mieszkańcy posiadają własne kontenery i worki do segregacji śmieci. Odpady

odbierane są raz w miesiącu przez firmę świadczącą usługi w zakresie wywozu śmieci, z którą gmina podpisała umowę na w/w usługę.

3.6 Gospodarka i rolnictwo

Perlejewo jest miejscowością typowo rolniczą. Na gruntach ornych uprawia się głównie zboża. Wśród zbóż dominują zboża ekstensywne - mieszanki zbożowe, żyto oraz owies. Niewiele uprawia się warzyw, okopowych pastewnych oraz roślin przemysłowych.

Produkcja zwierzęca występuje w większości gospodarstw rolnych. W produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła mlecznego i trzody chlewnej, którego dochody są głównym źródłem utrzymania rolników. Wszystkie gospodarstwa rolne stanowią źródło utrzymania użytkownika i jego rodziny, a większość gospodarstw stanowi jego źródło podstawowe.

W miejscowości Perlejewo prowadzona jest działalność w zakresie agroturystyki, kwatery agroturystyczne znajdują się również w innych miejscowościach gminy. Według rejestru ewidencji gospodarczych w Perlejewie zarejestrowanych jest 20 działalności gospodarczych prowadzących usługi handlowe, hydrauliczne, weterynaryjne, remontowo – budowlane itp.

3.7 Kapitał społeczny i ludzki

W Perlejewie działa Ochotnicza Straż Pożarna, której właściwym zadaniem jest służba dla ludności. Członkowie OSP aktywnie uczestniczą w organizacji gminnych zawodów strażackich oraz służą pomocą przy organizacji okolicznościowych imprez na terenie gminy.

Fot. 15. Ochotnicza Straż Pożarna w Perlejewie

Młodzieżowa Orkiestra „Perła” powstała z inicjatywy Wójta Gminy Perlejewo - Krzysztofa Radziszewskiego. Zatwierdzona została przez Radę Gminy w październiku 2007 roku. Orkiestrę tworzy młodzież gminy Perlejewo, która ukończyła szkołę muzyczną I stopnia lub ognisko muzyczne. W repertuarze „Perły” można usłyszeć utwory ludowe, głównie z Podlasia, rozrywkowe, kolędy oraz muzykę solową.

Główną ideą powstania orkiestry jest promowanie gminy na różnych festiwalach, konkursach i występach estradowych w Polsce i poza jej granicami.

Fot. 16. Młodzieżowa Orkiestra 'Perła'

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej, może być także wykorzystywana w działalności doradczej jako technika diagnozy organizacji. W praktyce należy sklasyfikować wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji. Istnieją dwa kryteria klasyfikacji: zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych oraz wywierające wpływ negatywny lub pozytywny na organizację. Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają 4 kategorie analizy SWOT.

Przeprowadzając analizę trzeba dokonać diagnozy – określić silne i słabe strony firmy oraz prognozy – opisać szanse i zagrożenia.

- **MOCNE STRONY** (czynniki wewnętrznie pozytywne) – atuty to walory organizacji, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu i spośród konkurencji.
- **SŁABE STRONY** (wewnętrzne negatywne) – są konsekwencją ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji
- **SZANSE** (zewnętrznie pozytywne) – to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabią zagrożenia.
- **ZAGROŻENIA** (zewnętrzne negatywne) – to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy, jako bariery dla rozwoju firmy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

W efekcie analizy otrzymujemy cztery listy: silnych stron (które należy wzmocnić), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać), oraz zagrożeń (których należy unikać).

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo

Perlejewo	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ● walory turystyczne i przyrodnicze: <ul style="list-style-type: none"> - zdrowe środowisko, - piękne krajobrazy, ● dobra współpraca z gminami ościennymi na rzecz ochrony, środowiska „Tygiel Doliny Bugu”, ● efektywna praca Rady Gminy i Wójta, ● wykwalifikowana kadra pedagogiczna, ● nowe budynki szkół, ● nowe boisko szkolne, ● zespół muzyczny „Perła”, ● funkcjonowanie Centrum Kształcenia Na Odległość, ● wysoki poziom rolnictwa, ● pracowitość mieszkańców i gotowość niesienia pomocy sąsiedzkiej, ● dobre wykorzystanie dopłat unijnych przez rolników, ● materiały dobrze promujące gminę; 	<ul style="list-style-type: none"> ● słaba integracja mieszkańców, ● starzenie się społeczeństwa, ● brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, ● brak dostępu do specjalistycznych usług medycznych, ● brak instytucji zapewniających opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi, ● brak pieniędzy na edukację, ● słaba nawierzchnia dróg, ● brak miejsc pracy, ● brak sali gimnastycznej, ● brak napływu inwestorów przyczyniających się do wzrostu miejsc pracy, ● brak zainteresowania rozwojem działalności gospodarczej, ● brak organizacji pozarządowych, ● brak kanalizacji, ● brak świetlicy wiejskiej;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ● środki pomocowe z Unii Europejskiej, ● nauka języka angielskiego w szkołach od najmłodszych lat, ● ogólny dostęp mieszkańców do komputerów i internetu (rozwój technologii informatycznej), ● nieograniczona możliwość kształcenia się i pracy za granicą, ● napływ turystów (likwidacja granic i zniesienie wiz) ● rozwój agroturystyki, szansą na pracę oraz poprawę warunków życia, ● zwiększenie dotacji na programy stypendialne, ● dotacje na szkolenia rolników, ● dopłaty do rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ● wyjazdy młodych ludzi do miast i za granicę w poszukiwaniu pracy, ● starzenie się społeczeństwa, ● niski przyrost naturalny, ● wzrastające koszty utrzymania osób starszych w domach pomocy społecznej, ● skomplikowana i bardzo obszerna dokumentacja przy ubieganiu się o środki z programów unijnych, ● uzależnienia od komputera, telewizji, ● małe zainteresowanie rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw, ● upadek małych gospodarstw rolnych, ● wzrost cen środków konsumpcyjnych i środków produkcji rolnej.

Zdaniem mieszkańców gminy największą zaletą otoczenia, w którym żyją jest atrakcyjność krajobrazowa i czyste środowisko oraz zasoby będące podstawą do rozwoju edukacji. Mieszkańcy dobrze oceniają również pracę władz gminy oraz własną

5. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

Na zebraniu wiejskim mieszkańcy wsi zaproponowali zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną do realizacji na najbliższe 10 lat tj. od 2013 r. do 2022 r., które przyczynią się do odnowy i rozwoju wsi.

1. Remont kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego w Perlejewie:

- dach
- elewacja
- wnętrze kościoła z zabytkami ruchomymi

Celem projektu jest poprawa stanu technicznego oraz wizerunku budynku sakralnego w Perlejewie. Wpłyne on również na poprawę wizerunku centrum miejscowości.

Harmonogram:

1. Dokumentacja projektowa - 2013 r.
2. Procedura przetargowa – dach – 2013 r.
 - elewacja – 2015 r.
 - wnętrze kościoła z zabytkami ruchomym – 2016 r.
3. Roboty budowlane – dach – 2013 r.
 - elewacja – 2015 r.
 - wnętrze kościoła z zabytkami ruchomym – 2016 r.

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie 922 211,84 zł.

2. Remont starej plebanii.

Celem projektu jest remont starej plebanii i utworzenie tam kawiarenki oraz Biblioteki gminno- parafialnej, które będą miejscami ogólnodostępnymi dla mieszkańców. Kawiarenka stanie się miejscem spotkań oraz spędzania wolnego czasu. Wspólna lokalizacja biblioteki gminnej zachęci wszystkich do lektury. Wyremontowany budynek poprawi również wizerunek miejscowości. Dzięki zadaniu zostaną zaspokojone potrzeby społeczno-kulturalne.

Harmonogram:

1. Dokumentacja projektowa - 2014 r.
2. Procedura przetargowa - 2015 r.
3. Roboty budowlane 2015 r.

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok 500.000,00 zł.

3. Zagospodarowanie terenu wokół starej plebanii

Celem projektu jest poprawa wizerunku oraz funkcjonalności miejscowości. Zadanie obejmuje utworzenie: parku z alejkami i fontanną, wiaty ogniskowej i wypoczynkowej, stawu (kąpieliska) z boiskiem do piłki plażowej, kortu do tenisa i koszykówki, parku linowego, w miejscu starego kościoła budowa drogi krzyżowej. Powyższe przedsięwzięcia zachęcą mieszkańców do wspólnego korzystania a zarazem integracji. Dzięki zadaniu polepszy się wizerunek miejscowości oraz zaspokojone zostaną potrzeby rekreacyjno- sportowe.

Harmonogram:

1. Dokumentacje projektowe - 2014 r. - 2015r.
2. Procedura przetargowa - 2015 r.- 2016 r.
3. Roboty budowlane 2015 r. - 2016 r.

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok 500.000,00 zł.

4. Adaptacja budynku gospodarskiego na „Centrum dialogu”.

Celem projektu jest utworzenie miejsca spotkań okolicznościowych. Budynek zostanie przystosowany do pomieszczenia większej liczby osób. W obiekcie odbywać się będą zarówno spotkania okolicznościowe jak również integracyjne. Zadanie zaspokoi potrzeby społeczne.

Harmonogram:

1. Dokumentacje projektowe - 2016r.
2. Procedura przetargowa - 2017 r.
3. Roboty budowlane 2017 r.

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok 200.000,00 zł.

5. Utworzenie ośrodka jazdy konnej

Celem projektu jest adaptacja budynków gospodarskich na ośrodek jazdy konnej. Zadanie zachęci mieszkańców do czynnego uprawiania sportu oraz spędzanie wolnego

czasu. Z ośrodka mogli będą korzystać zarówno mieszkańcy jak również grupy młodzieży organizujące spotkania integracyjne. Dzięki zadaniu zaspokojone zostaną potrzeby rekreacyjno- sportowe.

Harmonogram:

1. Dokumentacje projektowe - 2017r.
2. Procedura przetargowa - 2018 r.
3. Roboty remontowe 2018 r.

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok 130.000,00 zł.

6. Zagospodarowanie placu rekreacyjnego przy zbiorniku wodnym w Perlejewie

Celem projektu jest zapewnienie całym rodzinom odpowiedniego miejsca do spędzania wolnego czasu oraz polepszenie wizerunku miejscowości. Poprawi to estetykę i zapewni porządek wokół terenów niezagospodarowanych przy zbiorniku wodnym, stworzy nowe miejsca zabaw i spotkań, których teraz tak brakuje. Zostaną zaspokojone potrzeby rekreacyjno- sportowe.

Harmonogram:

1. Dokumentacja projektu - 2018 r.
2. Procedura przetargowa - 2019 r.
3. Roboty budowlane 2019 r.:
 - wykonanie boiska do piłki siatkowej
 - wykonanie boiska do piłki plażowej
 - wykonanie chodnika
 - wykonanie zielnika
 - wykonanie altanki rekreacyjnej
 - ogrodzenie siatką

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok. 170 000,00 zł.

7. Budowa pełnowymiarowego boiska.

Celem projektu jest utworzenie miejsca umożliwiającego organizowanie rozgrywek sportowych. Pełnowymiarowe boisko zachęci mieszkańców do czynnego uprawiania sportu oraz udziału w turniejach. Budowa boiska wpłynie również na poprawę wizerunku centrum miejscowości. Zaspokojone zostaną potrzeby rekreacyjno- sportowe.

Harmonogram:

1. Dokumentacja projektu - 2020 r.
2. Procedura przetargowa - 2021 r.
3. Roboty budowlane 2021 r.:

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok. 200 000,00 zł.

8. Budowa zalewu na rzece Pełchówka.

Celem projektu jest budowa zalewu na rzece Pełchówka. Zbiornik wodny w naturalny sposób ureguje gospodarkę wodą oraz wpłynie na poprawę wizerunku miejscowości. Zachęci również mieszkańców do uprawiania sportów wodnych. Do budowy zalewu wykorzystane zostaną przylegające do rzeki podmokłe tereny.

Harmonogram:

1. Dokumentacja projektu - 2021 r.
2. Procedura przetargowa - 2022 r.
3. Roboty budowlane 2022 r.:

Przewidywany koszt inwestycji wyniesie ok. 1.000.000,00 zł.

6. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW

W miejscowości Perlejewo można wyróżnić dwa obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

W pierwszym obszarze znajduje się świetlica wiejska połączona z centrum Perlejewa chodnikiem wraz z oświetleniem. Taki układ stworzy ład przestrzenny i pozwala na bezpieczną komunikację pieszą osób korzystających ze świetlicy. Obszar ten ze względu na swoje zastosowanie stał się naturalnym miejscem spotkań mieszkańców.

Obok świetlicy znajduje się również zbiornik wodny. Teren wokół niego do tej pory nie został zagospodarowany ani ogrodzony.

Drugi obszar bezpośrednio sąsiaduje z kościołem i placem w centrum Perlejewa. Mieści się tam stara plebania oraz kompleks budynków gospodarskich. Optymalne położenie, dobre rozmieszczenie budynków, sąsiedztwo lasu oraz rzeki Pelchówka stwarza możliwość wykorzystania tego terenu na cele społeczne.

Dobry stan techniczny starej plebanii zachęca do stworzenia tam miejsca spotkań i integracji dla mieszkańców w postaci kawiarenki oraz biblioteki gminno-parafialnej. Budynki gospodarskie pozwolą na stworzenie centrum dialogu oraz ośrodka jeździeckiego. Na terenie otaczającym plebanię powstanie park z alejkami i fontanną. Na pamiątkę dawnego kościoła w miejscu jego usytuowania zlokalizowana będzie droga krzyżowa. Pozostały obszar wykorzysta się pod budowę wiaty ogniskowej i wypoczynkowej, kortu tenisowego i koszykówki, natomiast teren podmokły zagospodarowany zostanie w postaci stawu (kąpieliska) oraz boiska do piłki plażowej. Sąsiedztwo lasu pozwoli na budowę parku linowego.

Dzięki zaplanowanym działaniom miejsce to stanie się dużo intensywniej wykorzystywanym elementem zagospodarowania terenu, przyczyniając się przez to do wzrostu integracji mieszkańców i udostępnienia nowych, rekreacyjnych form spędzania wolnego czasu.

7. ANALIZA TRWAŁOŚCI

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Perlejewo rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy w Perlejewie. Odpowiedzialnym za jego realizację będzie Wójt Gminy Perlejewo. Prace nad Planem od samego początku będą poddane pełnej kontroli mieszkańców Perlejewa. Będzie to dla nich źródło informacji na temat zaplanowanych zadań i inwestycji, a także o postępach prowadzonych prac.

Zrealizowane przedsięwzięcia mają na celu służyć społeczności Perlejewa zapewniając poczucie więzi, komfortu zamieszkania, chęci działania dla siebie i na rzecz następnych pokoleń. Miejscowość nabierze charakteru wspólnoty, gdzie wszyscy muszą dbać o jej interesy. Działania wskazane w projekcji charakteryzuje trwałość i długoterminowość, a wyremontowany kościół, stara plebania z infrastrukturą staną się częścią miejscowości.

PODSUMOWANIE

Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo na lata 2013 - 2022, jest planem otwartym, który będzie mógł być aktualizowany w zależności od potrzeb, uwarunkowań finansowych i od uruchamiania dostępu do Funduszy Unijnych.

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości Perlejewo zakłada w przeciągu 10 najbliższych lat realizację kilku zadań, które przewidują wzrost znaczenia wsi jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, unowocześnienie infrastruktury i podniesienie standardu życia ludności. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć pobudzeniu aktywności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy wsi, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz budowaniu tożsamości lokalnej.